

DĚTI LESA

GIUSEPPE FESTA

Dva vlci
na cestě
za svobodou

KAZDA

GIUSEPPE FESTA

DĚTI LESA

**Dva vlci
na cestě
za svobodou**

KAZDA

Vydalo Nakladatelství KAZDA, s.r.o., v roce 2020.

Nové sady 2

602 00 Brno

www.knihykazda.cz

info@knihykazda.cz

Tel. +420 725 518 237

Elektronické vydání:

Vydalo Nakladatelství KAZDA, s.r.o.

Všechna práva vyhrazena

Datum poslední aktualizace: září 2020

Formát elektronické knihy: EPUB

ISBN 978-80-7670-003-1

Vytvoření elektronické verze Drusala.cz, 2020

Papírové vydání:

Původní název: I figli del bosco – l'avventura di due lupi alla scoperta della libertà od

Giuseppe Festy

Written by Giuseppe Festa

Copyright © Book on a Tree Limited

A story by Book on a Tree

www.bookonatree.com

© 2018, Garzanit S.r.l., Milano

Grupo editoriale Mauri Spagnol

su licenza di Adriano Salani Editore S.u.r.l.

Photos © Centro Monte Adone

Elisa Berti, Mia Canestrini, Andrea Dalpian, Silvana Destino, Paola Fazzi, Giuseppe Festa,
Paolo Taranto, Alberto Tovoli

1. vydání

Přeložila: Barbora Šupíková

Jazyková redakce: Martin Sobkuljak

Sazba, návrh obálky a ilustrace na obálce: Kristýna Franková

Ilustrace na obálce na základě fotografií:

Geoffrey Kuchera a Holger Ehlers (shutterstock.com)

Tisk a vazba: CPI Moravia Books s.r.o., Brněnská 1024,

Pohořelice, Česká republika

ISBN: 978-80-88316-96-1

Knihy lze zakoupit se slevou 20 % přímo u nakladatele
na www.knihykazda.cz nebo v knihkupectvích.

*Tato kniha je inspirovaná
skutečnými událostmi.*

*Příteli Massimovi,
který mě s vlky seznámil*

PROLOG

červenec 2017, apeninská příroda v kraji Romagna

Na trávě na palouku jsou opatrně položeny dvě klece.

Něčí ruka nadzdvihává kus látky, kterým jsou přikryty.

To je Elisa.

Ulisse a Achille se kolem sebe zmateně rozhlíží.

Ze svého úkrytu mezi stromy soucítím s jejich znepokojením.

Achille má oči dokořán a jeho žluté duhovky působí ještě zářivěji.

Ulisse na okamžik hledá oporu u své lidské mámy a pak se podívá směrem do nového světa, který na něj čeká za železnou mříží.

Koruny vzrostlých javorů se nad námi lehce vlní ve večerním vánku a vysoko na obloze vítr roztrhává a promíchává smetanové mraky. Jsme ve vrchní části neobydleného údolí, jež hory zahalily hustou příkrývkou lesů. Taková osamělá a tichá kotlina. Když si uvědomím, že jen několik málo desítek kilometrů odtud jsou přeplněné pláže v Rimini...

Kolem mě jsou všichni připraveni na svých místech, ukrytí v zeleni. Srdce mi zběsile speedmetalově tluč.

Tento příběh na mě zapůsobil mnohem víc, než jsem očekával.

Zprvu jsem si byl jistý svou úlohou vnějšího pasivního pozorovatele. No a podívejte se, jak jsem se nechal vtáhnout do děje.

Režisér Andrea leží asi metr ode mě, také je nervózní. Slyším, jak si zhluboka oddech. Asi už popadesáté zkontroloval zaostření

kamery. Nesmí udělat chybu. Podívaná, která na nás čeká, se nebude opakovat.

V napjatém tichu před rozhodujícím okamžikem se na větývku nad mou hlavou posadila sýkora koňadra. Chvilku tam zůstane viset hlavou dolů. Úplně jako akrobatka. Před očima se mi odvíjejí cirkusová čísla, na kterých jsem musel v posledních měsících pracovat, abych teď mohl den po dni sledovat tenhle příběh.

Příběh Ulisseho a Achilla je jedinečný. Našli se jako osiřelá vlčata a na starost je dostala mimořádná žena. Pokud vlci už odmala vyrůstají vedle člověka, nevhodné vtiskování (imprinting), tedy pokud by se naučili nežádoucí chování, je může odsoudit k životu v zajetí. Je potřeba, aby si osvojili jazyk smečky. Pokud se jim to nepodaří, už nikdy je nelze vypustit na svobodu. A právě v tom tkví jedinečnost tohoto originálního projektu.

Sýkora odlétá pryč a s ní i mé myšlenky. Zaznamenávám pohyb. Elektroinženýr schovaný v křoví pár metrů od klecí dává Elise znamení. Mikrotelekamery na radioobojcích vlků vše nahrávají. Je mi jasné, že pokud všechno půjde hladce, ty záběry obletí svět.

Je to tady! Nastal čas vlků.

Elisa se příkrčila mezi dvě klece a pokládá ruce na dveřní zástrčky.

Zadržím dech.

I les jako by na chvíli přestal vyprávět, zpívat a šeptat svůj příběh.

Cvak.

Cvak.

Zástrčky se otevírají.

Elisa k sobě přitahuje oboje dvířka.

Napětí stoupá.

Sekundy ubíhají. Vlci se nepohnou ani o centimetr. Jako by je to zaskočilo. Žádnou mříž už před sebou nemají.

Čas se táhne, vleče se jako zpomalený film.

Achille a Ulisše se nehýbají.

Proč?

V Elisiných očích jsem spatřil záblesk.

Pochybnost.

V MLZE

o šest měsíců dříve, Apeniny poblíž Boloni

Tři hrsti mandlí. Šálek cukru. Oříšek másla. Recept na mandlový krokant podle mé babičky. Když jsme si ho připravovali naposledy, mohlo mi být tak deset. Babička žila ještě ve starém domku na břehu jezera vedle trosek středověké věže Mezza Torre. Ptám se sám sebe, kde se krokant přes třicet let schovával a v jakém koutku paměti trpělivě čekal na to, aby mohl vyskočit a zaměstnat mě myšlenkami na zkaramelizovaný cukr.

Dnes ráno mrzne a vše je zahaleno v mlze. Dávám pozor, abych na polní cestě neuklouznul. Tenká vrstva jinovatky obalující kamínky mi křupe pod nohama. Bílé a nazlátlé mandle. Krokant.

Sehnu se a pohladím si oblázky na cestě. Tak jsem to vždy dělal u babičky. Neustále jsem sahal na krokant, jestli už vychladnul, jako kdybych tím mohl nekonečnou dobu čekání zkrátit. Babička ho dávala na mramorové prkénko a pak ven na parapet. V téhle mlze to ani nevypadá, že je Mezza Torre tak daleko.

Poslední dobou se mi to stává často. Obrázek, vůně, tvar – připomínají prožité chvíle, které skoro nikdy nedokážu přesně definovat a zařadit. Jako housenky bource morušového, za ta léta obalené hedvábím, dřímají někde v hloubi duše a pak mi před očima roztahují křídla a odlétají pryč, až zase zmizí z dohledu. Mám pocit, že bych je měl následovat. Ale kam?

Myšlenky na mandle, jezero i svou babičku nechám na plotě, táhnoucím se podél polní cesty. Teď se musím soustředit. S ledem se nezahrává. A stejně mi jedna noha ujede. Abych se nesvalil na záda, předvedu výjimečně nekoordinovaný taneček a v tom okamžiku děkuju mlze, že mou neohrabanost schovala. Něco mě rozhodilo a ztrácím rovnováhu. Jsem zaskočený, jako by mě cosi bouchlo do břicha jako do bubnu. Nezaměnitelný lví řev. Dlouhý hluboký nářek, který zesiluje, rozpíná se a všude kolem nechává rozeznít své objemné, robustní tóny. Pak jako tornádo ztratí veškerou svou sílu a přestane, je znavený, doznívá jen melancholická ozvěna. Z údolí stoupá nová píseň, jako by osamělé housle následovaly zvuk pozounu. Nějaké zavytí. Pak se celá smečka spojí do jednoho sboru, partitura zbohatne a zamíří vysoko. Díky těmto tónům divoké přírody se v myšlenkách vracím do doby, kdy jsem vytí uslyšel poprvé. Bylo to před několika lety v pohoří Monti Sibillini. Není ale čas nechat se unášet vzpomínkou na tu noc, protože k orchestru se přidává sbor: hysterický křik a hihňání šimpanzů.

Něco zahlédnu. Pár kroků ode mě z mlhy kromě drátěného plotu vyčnívá také kulhající jelen. Prohlíží si mě, jako bych byl mimozemšťan.

Připadám si jako ve filmu Já, legenda, kde v jednom post-apokalyptickém scénáři Will Smith bloumá New Yorkem obydleným divokými zvířaty, která uprchla ze zoo. S tím rozdílem, že nejsem ve filmu.

A nejsem ani v newyorské zoo.

Nacházím se pár kilometrů od Boloni a kolem sebe mám oplocení Záchranné stanice a výzkumného centra divoké zvířeny

Monte Adone.

Daleko dole se v mlze rýsují obrysy jednoho stavení.

Dveře se otevírají a z domu vychází smečka psů různých ras a velikostí. Jeden, dva, tři... osm. Míří přímo ke mně. Ani se nehnu. Nakonec se objeví postava ženy. Má nezaměnitelnou siluetu, je štíhlá, na hlavě rozčuchané vlasy, nespoutané stejně jako její temperament.

To je Elisa.

Usmívá se a mává na mě. Když jsem ji potkal poprvé, nesmála se. Tenkrát před čtyřmi lety v srpnu jsme se setkali na úplně stejném místě. Vlhkost vzduchu byla opravdu dotěrná, tak jak je ostatně v Boloni a jejím okolí běžné. Asistovala mi tehdy moje žena Sara. Využili jsme cesty na návštěvu jejích rodičů, kteří žijí v provincii Viterbo, a zastavili jsme se ve stanici Monte Adone, kde jsem měl s Elisou domluvenou schůzku. Po telefonu jsem jí vysvětlil, že zrovna píšu román o vlčích a měl bych na ni pár otázek k jedné epizodě, v níž sehrála hlavní roli a která díky internetu obletěla celý svět, takže se Elisa proti své vůli stala slavnou.

Mám ji v živé paměti. Čekala na nás před domem s rukama v bok a nohama zešíroka rozkročenýma a pevně zapřenýma do země, v maskáčových kraťasech a tričku. Chyběly jen pistole a hudba od Morriconeho. Řeč jejího těla byla jasná: „Kdo to zase otravuje? Jestli je to zase jeden z těch blbejch novinářů, nakrmím jím lvy.“ S manželkou jsme si vyměnili pohled plný obav.

Ze začátku to bylo složité. Elisa mi nevěřila, což se dalo pochopit. Trochu se do toho nabourala Sara, která má schopnost lidi uklidňovat. Elisa tedy nakonec souhlasila, že nám o vlkovi Navarre něco povypráví.

Pes Pinolo mě kouše do nohy a vrací mě do reality toho lednového rána zbarveného dobíla. S Elisou se objímáme. Už je to dost dlouho, co jsme se neviděli. Pod těžkým zeleným vlněným svetrem se skrývá štíhlá postava s tak zpevněnými svaly, jaké mají divoká zvířata ve chvíli, kdy se chystají k výskoku. Její kaštanové vlasy šimrají mé několikadenní strniště.

„Kde ses toulal? Už jsem chtěla zorganizovat pátrací výpravu!“ dělá si ze mě legraci.

„Navigace zabloudila,“ vysvětluji na omluvu. „A je tak hustá mlha, že by se dala krájet,“ dodávám a rozhlížím se kolem. Elisa mi vysvětluje, že tohle vlastně není mlha, ale hustá nízká oblačnost, která se snáší nad Monte Adone. A je fakt, že se rozplyne ve větru a roztrhá o větve okolních dubů ještě během našeho povídání. Za mnou se vynoří polní cesta, po které jsem právě přišel. Připadala mi mnohem delší. Na konci v kopci je brána, u níž jsem zaparkoval. V pozvolném svahu všude kolem nás jsou výběhy. Spatřím Iva, kvůli kterému se mi před malou chvílí sevřel žaludek. Šimpanzi se v tichosti vrátili. Kulhající jelen se pase ve své ohradě.

„Slyšel jsi kluky?“ ptá se Elisa a pomrkává přitom dolů do údolí. „Vyjí vždy, když Leo zaře.“

„No jejej, a jak pěkně!“

„Chceš se na ně podívat hned?“

Zbytečná otázka, přijel jsem právě kvůli nim. I když to podívat vyslovené Elisou Bertiovou znamená pozorovat vlky z kosmické vzdálenosti. V tomhle je zásadovější než talibánec. Kontakt vlků žijících v Monte Adone s lidmi je omezen na nejnutnější minimum. Nesmí získat důvěru k člověku. Pak by museli strávit celý život v zajetí a to by Elisa nikdy nepřenesla přes srdce. Pod přístřeškem

stojí zaparkované purpurové suzuki se žlutou houkačkou na střeše. Vypadá, jako by se vrátilo z bitevního pole, ale pod poškrábanou karoserií se ukrývá dosud takřka netknuté kovové srdce.

Otevřu dveře a vykulím oči. Na sedačce je slepice.

„Jé, té si nevšímej. To je asi Marta,“ uklidňuje mě Elisa. „Říkám to tátovi pořád, ať zavírá okýnko. Dokonce mám pocit, že to dělá naschvál, aby mohla být v teple. On je do slepic opravdu blázen.“

Marta natahuje krk a rozzlobeně si mě prohlíží tak nevlídným pohledem, jaký mají snad jenom slepice. „Copak je to tady za prudiče?“

Některé věci se tu nikdy nezmění.

Nastupuju a pokouším se uzurpovat si místo na sedadle, ale Marta se nehne ani o milimetr. Po chvíli vzdorovitého klování nakonec přece jen vyletí na dvůr. Elisa může konečně nastartovat. Vyjedeme na lesní cestu, která vede do spodní části stanice, kde se daleko od ostatních výběhů nachází rozlehlá vlčí zóna.

Ares, Lara, Achille, Ulisse a Wolfy.

Jak Elisa už předem nastínila, o každém z pětice vlků by se dal vyprávět neuvěřitelný příběh. Občas až tragická, dobrodružná, dojemná, či dokonce směšná minulost jim přichystala různé osudy. Někteří nejspíš nevyhnutelně stráví život v zajetí, pro jiné bude návrat do volné přírody obtížný, ale nikterak nemožný. Tak jako tak před sebou mají dlouhou překážkovou dráhu.

NAVARRE

O Elise jsem se dozvěděl v oblíbené zábavné televizní talk show, když Luciana Littizzetto vychvalovala, s jakou odvahou jakási mladá žena zachránila zraněného vlka. Pár dní poté se mi protagonistku toho hrdinského činu podařilo kontaktovat telefonicky a přesvědčit ji, že se v Monte Adone můžu stavit osobně. A tak jsem se společně se Sarou vydal na cestu, přijel do stanice a Elisa nás vzala do výběhu, který patřil Navarroví. Ve stínu pod mladými duby, které se vlnily v teplém větru, nám převyprávěla celý příběh.

„Stalo se to 9. ledna 2012,“ začala Elisa. „Na ten den nikdy nezapomenu. Jedna paní šla se svými dvěma psy na procházku po stezce takovou malou roklí v Apeninách u Boloni, kousek od hranic s Toskánskem. Říká se jí Vlíčí příkop,“ zasmála se. „Očividně to byl osud. Do rokle ústí řeka Limentra, která měla tou dobou dost vody. Psi té paní najednou začali vrčet na jakési šedivé a trochu nazrzlé zvíře schoulené na břehu. Na první pohled si ta paní myslela, že tam leží zraněný pes.“

Elisa měla příběh v živé paměti, jako by se to stalo včera. Vzpomínky byly jasné a plné detailů, takže jsme si se Sarou připadali jako diváci při sledování filmu.

Elisa nám vysvětlila, že kousek od řeky stál domek, který vypadal jako z pohádky bratří Grimmů, měl kamenné zdi a kouřilo se mu z komína. Ze dveří vyšel majitel pan Rino, kterého vyděsilo zuřivé

štěkání psů. Na sobě měl plášť. Došel až k té paní, a jakmile zvíře spatřil, úplně sebou škubnul: „*Tohle přece není pes! To je vlk!*“

Na místo dorazila místní policie. Když se potvrdilo, že jde opravdu o vlka, zavolali do záchranné stanice Monte Adone. Elisa skočila do auta a za půl hodiny byla na místě i se svým otcem Rudim a Marziou Naldiovou, což je zvěrolékařka a zdravotní ředitelka stanice, a dále se dvěma dobrovolnicemi Gaiou a Larou. Kromě místních policistů byl u řeky i zvěrolékař a Elisin kamarád Alberto Tovoli, který bydlel nedaleko a přiběhl, jakmile se o nález dozvěděl.

Mezitím Navarre – tak byl nalezenec posléze pojmenován – sestoupil do řeky, a aby ho bylo možné odchytit, střelili ho uspávací šipkou s lehkou dávkou sedativa. Když se do něj jehla zabodla, vlk se nechal strhnout proudem doprostřed řeky a předníma nohama začal plavat. Zadní nohy měl znehybnělé.

Elisa utíkala podél břehu a neztrácela ho z očí. Najednou Navarre začal klesat ke dnu a hlava mu mizela pod hladinou. Elisa se dvakrát nerozmýšlela a skočila do řeky, přestože se bojí vody. Mráz ji sotva dovoloval dýchat. Doplavala k Navarrovi, chytla ho za hlavu a držela ji nad vodou. Vlč ovšem vážil přes třicet kilo a jí samotné se ho nepodařilo vytáhnout. Takže skončila v objetí zvířete, seděla na dně a voda v řece jí sahala až po uši. Elisa teď potřebovala pomoc.

Dvě dobrovolnice ze stanice se vrhly do vody a měly co dělat, aby na slizkých kamenech neuklouzly. Chytly ji za nasáklou bundu.

„Ne, mě ne! Vytáhněte toho vlka!“ křičela na ně.

Když nám Elisa o těch emotivních chvílích vyprávěla, byla celá udýchaná a rukama předváděla, jak Navarra držela pod krkem, když jej unášel proud řeky.

Vlka v bezvědomí vytáhli na břeh a opatrně jej položili na nosítka z plachty. Holky skoro nemohly mluvit, jak byly promrzlé. „Vy jste blázni! Ještě z toho onemocníte,“ prohlásil pan Rino a hned běžel domů pro nějaké deky.

Zvěrolékařka vlkovi položila ruku na hrudní koš a začala se srdeční masáží. Bylo to však vyčerpávající a měla co dělat, aby udržela tempo.

„Já tě vystřídám,“ vložil se do toho Alberto, taky zvěrolékař. A zatímco rytmicky mačkal a povoloval Navarrův hrudník, zvířeti byla v místě resuscitace zavedena jehla pro stimulaci dechového centra. Elisa nakonec chytla vlčí čumák a začala foukat. Z plic ženy do těch Navarroových proudil závan života plný kyslíku a dostal se mu až do žil a vlásečnic. Jeden z přítomných policistů si celou scénu nevěřícně natáčel malou kamerou. Přesně tyhle záběry se pak rozšířily po internetu.

Minuty ubíhaly. Elisa dále dýchala z úst do úst, ale síly jí docházely a měla čím dál větší mžitky před očima.

Konečně se Navarrův hrudní koš začal pohybovat nahoru a dolů.

„Srdce mu taky tluč,“ zajásala zvěrolékařka. Dobrovolnice se objaly. Elisa byla úplně vyřízená a nadšení přítomných nesdílela. Věděla, že vlk ještě nemá vyhráno. Měl tak nízkou teplotu, že mu ji šlo sotva změřit.

„Mohli bychom vlka někde u vás usušit?“ zeptala se Elisa pana Rina, když si stoupla.

„Jo, ale jenom když se sami taky usušíte!“ odpověděl a podával jim barevné vlněné deky.

„Jasná věc!“

Nosítka s Navarrem donesli k němu domů a položili jej přes dvě židle před krb. Zvěrolékaři zavěsili kapačku na dřevěný trám a vlkovi zavedli jehlu do nohy. Vlk vůbec nepůsobil dobrým dojmem – smrděl, měl na sobě plno šrámů a měl svrab. Elise došlo, že mu před chvílí dýchala z úst do úst. Ledový mráz jí přejel po zádech.

„Dokud se jeho stav nestabilizuje, nehneme se odsud,“ prohlásila Elisa.

Pán domu zatím přinesl teplé ponožky a s uspokojením si prohlížel, jak si je dobrovolnice natahovaly. Pak pro všechny uvařil horký čaj.

Uběhly dvě hodiny.

Navarre konečně pohnul uchem. Pootevřel jedno oko. Přicházel k sobě. „Ok, přeneseme ho do klece, než se probudí úplně,“ nařídil Rudi.

Nakonec ho naložili do auta a převezli do Monte Adone.

Pro danou chvíli byl Navarre v bezpečí.

A nikdo z toho tenkrát kupodivu nenastýdl.

„Můj vztah ke zvířatům je spojen s jedním kouzlem,“ řekla Elisa, aby si od vyprávění trochu odpočinula. „Nebo aspoň já to tak беру.“ Mezi prsty si protočila větvičku, kterou sebrala z koberce bronzových listů, na kterém jsme seděli. Slunce pronikalo skrz jakousi střechu z větví nad námi a zaplavovalo nás světlem.

„Než se sem nějaký důležitý vlk dostane, vždycky se mi o tom nejdřív zdá,“ pokračovala. „Jinak jsem racionální člověk a tohle si opravdu neumím vysvětlit,“ dodala skoro, jako by se chtěla omluvit. Kousla se do rtu. Působilo to, jako by právě odhalila své tajemství neznámému člověku, a očividně jí to nebylo příjemné.

„Co se pak stalo s Navarrem?“ zeptal jsem se.

„Dali jsme ho do ošetrovny ve stanici a nasadili intenzivní léčbu. Chudáček vypadal, že se stydí. Měl sklopené uši a strach v očích. Chtěl spát, ale probouzel ho sebemenší hluk, jako by byl miminko. Cítila jsem, že trpí osamělostí a tím, že opustil smečku. Měl tolik šrámů, že si to ani neumíte představit. Zadní nohy tahal za sebou už aspoň měsíc.“

„Je ochrnutý?“

„Ano, kvůli infekci v páteři, způsobené nejspíš brokem. Byl postřelen dvakrát dvěma různými kalibry. Broky měl i na čumáku i přímo mezi očima,“ dodala a ušklíbala se.

„Jak to mohl přežít?“ podivil jsem se nahlas.

„Vlci jsou neuvěřitelně houževnatí. Bojují opravdu až do poslední chvíle. Vzdají se, až když už to opravdu nejde jinak. Ovšem Navarre chtěl žít. *Potřeboval žít.*“

„Jak si v takovém stavu dokázal najít potravu?“ zeptala se Sara.

Elisa se hořce usmála. „Když se dostal do stanice, rukama v rukavicích jsem mu vyndávala výkaly, aby se vyprázdnil. Stolici měl plnou suchého listí. Chápete to? Byl na tom tak špatně, že musel požírat suché listy. Vlk!“

„Ve videu na YouTube jsme viděli, jak mu do misky dáváš syrové vejce,“ řekl jsem jí, „a on natahuje krk a s chutí ho líže.“ Řekl bych, že tenhle záběr na diváky zapůsobil ještě víc než dýchání z úst do úst. Navarre měl do stereotypní představy zlého vlka z pohádek hodně daleko.“

„Jo, to je pravda. A to nevíš, co se kolem toho dělo! Bylo mi řečeno, že přece není možné, aby se divoký vlk vedle člověka choval takhle. *Určitě vyrůstal s člověkem, normální vlk to být*

nemůže, psali mi lidi. Ale genetické analýzy ukázaly, že Navarre byl alfa samec místní smečky. Bylo mu pět a to znamená, že už byl nějakou dobu dospělý. Taky měl plno jizev od potyček s jinými divokými zvířaty. Takže jaképak domácí zvíře, bojovník to byl!“

„Jak potom pokračovala rehabilitace tady ve stanici?“

Elisa se usmála, už předem si nejspíš vychutnávala náš obdiv. „Patnáct dní jsem s ním spala v ošetřovně. On v pelechu, který jsme pro něj nachystali, a já o kousek vedle na matraci. Byl na tom opravdu špatně, takže jsme se po dohodě se zvěrolékařkou Marziou Naldiovou rozhodli, že ho budeme sledovat i v noci.“

„Nikdy ses nebála?“ zeptala se Sara.

„A čeho?“

„Nevím, že by tě Navarre mohl kousnout, klidně jenom proto, že mohl být vystrašený a připadat si jako ve vězení.“

„Ne,“ odpověděla Elisa sebejistě. „Vlci se umějí až neuvěřitelně vcítit do jiných bytostí, lidi nevyjímaje. Chápou, že to s nimi myslíš dobře... nebo aspoň taková je moje zkušenost. Třeba si uvědomte, že Navarrovi jsem hned sundala náhubek a on se mě zuby ani nedotkl. Jsou chápaví, není potřeba jim nic vysvětlovat.“ Na chvíli se odmlčela se zasněným výrazem, jako by ty okamžiky prožívala znovu. „Ale je fakt, že jsem se ho mohla dotknout jenom já,“ dodala.

„Mnozí vědci by nejspíš řekli, že pokud žiješ s Navarrem v tak úzkém kontaktu, hrozí, že bude důvěřovat člověku,“ poznamenal jsem. „Což je pak v případě vypuštění na svobodu docela problém.“

Vedle Elisy jsem si připadal jako badatel v neznámé a nebezpečné zemi. Neměl jsem tušení, jak by mohla na mou námitku zareagovat.

„Ano, to vím,“ odfrkla si. „Dost lidí se kvůli tomu do mě pustilo. Ale ujišťuju tě, že jsem si moc dobře vědomá rizika jménem *důvěra*. Faktem je, že v prvním kritickém období je k jejich uzdravení těsnější kontakt nutný. Tak to máme s každým zraněným zvířetem, které se k nám do stanice dostane.“

Poupravila si brýle na nose. „Po čtrnácti dnech, když už byl z nejhoršího venku, jsme ho dovezli do provincie Lodi do veterinární nemocnice, kterou vede doktor Offer Zeira, s nímž spolupracujeme už řadu let. Udělal mu neurologické vyšetření a pak jsme mu dali sedativa a udělali rezonanci. Po návratu do stanice jsme hned nasadili předepsanou léčbu, a navíc ještě ozonoterapii a akupunkturu. Jo a ještě trochu fyzioterapie, protože svaly na zadních nohou mu zakrněly.“

To Saru překvapilo. „Promiň, jak taková fyzioterapie u vlka vypadá?“

„S fyzioterapeutkou jsme si nad tím trochu lámaly hlavu. Nechtěly jsme ho příliš stresovat. Nakonec jsme to vyřešily tak, že jsme mu do misky daly maso, já mu pomohla vstát a povzbuzovala ho, aby se k tomu jídlu dostal.“

„A fungovalo to?“

„A jak! Pár dní nato jsem se probudila a on stál u dveří. Zvednul se úplně sám! Vylezl ze svého pelechu, prošel kolem mě a vyčural se daleko od pelechu, kde spával. Přísahám, že jsem se radostí rozbrečela. Vyšla jsem ven z ošetřovny a křičela jak pominutá: ‚Vstal! Navarre vstal!‘“

„Měli jste mu raději dát jméno Lazar. Vždyť jste ho doslova vzkřísili!“

„Hm, to by bylo výstižné, ale pojmenovali jsme ho radši Navarre, jako vlka *Jestřábí ženy*.“

Se Sarou jsme na sebe pobaveně mrkli, ten film máme rádi.

„Když se začal sám zvedat, bylo mi jasné, že je načase přesunout ho z ošetrovny. Umístili jsme ho do malé ohrady, kterou už jsme měli, a pak jsme v rekordním čase postavili tuhle, kde jsme teď,“ řekla a rozhlížela se přitom kolem sebe. Vítr ustával. Možná ho přílišné horko donutilo uchýlit se do nějakého stinného údolí. Anebo možná nechtěl slyšet poslední část příběhu.

„Po dvou měsících jsme mu kvůli kontrole znovu nechali udělat rezonanci a záda měl dokonale zhojená, po infekci ani stopy. Zbavil se i svrabu a zase mu narostla pěkná lesklá srst. Skákal dva metry vysoko, aby přeskočil síť! Pořád koukal ven.“

Najednou Elisa pokračovala tišším hlasem. „Vypadalo to, že je všechno v pořádku, pořídili jsme mu radioobojek a měli jsme i povolení k vypuštění.“ Pak se nadechla a rychle ze sebe vysypala zbytek příběhu, jako by vyprávění chtěla mít co nejrychleji za sebou. Zdržovat se slovy bylo příliš bolestné.

„Na začátku května byl celý skleslý, sotva se hýbal. Vzali jsme ho do ošetrovny. Měl plicní tromboembolii, přestával dýchat.“ Elisa se rozbrečela. Bojovnice před námi odkrývala svou citlivou stránku. Sara ji vzala za ruku.

„Sotva k němu zvěrolékař přikročil blíž, Navarre se otočil a zavrčel na něj tak, že raději o dva metry ustoupil. Nechtěl, aby na něj někdo sahal. Pak znovu klesl a ztratil vědomí.“ Elisa si otřela oči a vysmrkala se. „Zvěrolékař ho intuboval, doplnil mu kyslík a pak jsme mu udělali srdeční masáž. Prosila jsem ho: ‚Prober se, prober se...‘ Jenomže on už se neprobral. Tentokrát to nedokázal.“

Zavládlo ticho. Každý z nás se sám vypořádával s vlastními emocemi. Se Sarou jsme se jeden druhému podívali do očí, třpytily se v nich slzy.

„Omlouvám se, rozhodilo mě to,“ vysvětlovala Elisa a odkašlala si. „V zooprofylaktickém institutu udělali pitvu, ale pak jsem si ho nechala vrátit. Je pohřbený tamhle dole,“ ukázala na jedno místo za plotem v dubovém lesíku. „Děti z jedné školy pro něj vyrobily barevné praporky s napsanými vzkazy, to bylo moc milé.“

Vzala nás blíž, abychom viděli, kde je pohřben.

„Nějakou dobu jsem ten příběh nosila tady,“ řekla a prstem si ukazovala na hrdlo. „Byla jsem strašně naštvaná. Na osud i sama na sebe. Tak dopřic, byl to přece ten nejlépe vyšetřený vlk na celém světě! ‚Jak je možné, že takhle zemřel? Kde jsem udělala chybu?‘ uvažovala jsem. Po tom všem, co jsme pro něj udělali, jen krůček od vypuštění...“

Snažil jsem se ji utěšit. „I tak tady v Monte Adone nebyl zbytečně.“

„Ne, to nebyl. Když jsme ho tenkrát vytáhli z řeky, byl v podstatě mrtvý. Ale zůstal s námi, aby nám ukázal cestu, aby nám předal vzkaz...“

Vítr se zase rozfoukal. Sluncem zalitá pláň se pod nohama začala opět vlnit. Stáli jsme tam já, Sara a Elisa, ale ten vánek, který si s námi pohrával, jako by prozrazoval přítomnost ještě někoho dalšího.

SMEČKA Z MONTE ADONE

leden 2017, stanice Monte Adone

Od prvního povídání s Elisou uběhly skoro čtyři roky. Cestou k vlčímu výběhu řídí Elisa a vypráví mi přitom, jak se zrodila její láska ke zvířatům. „Ovlivnil mě roztomilý a trpělivý německý ovčák York.“ Ukazuje na přívěšek s fotkou, který má na svazku klíčů na palubní desce. Beru obrázek do ruky a vidím malou a nadmíru šťastnou Elisou na hřbetě svého psa. „Aktivně jsem ale přicházela se zvířaty do kontaktu od svých třinácti let. To se tenkrát moji rodiče rozhodli změnit život a přestěhovali jsme se z Boloni do Monte Adone, zrekonstruovali tu dům a založili záchrannou stanici.“

Suzuki už je skoro na místě, v nejdlehlší části stanice. „Začít pracovat se zraněnými a nemocnými zvířaty nebylo vůbec jednoduché,“ vzpomíná, zatímco auto nadskakuje. „Ze začátku jsem vůbec nedokázala přijmout, že by zvíře nemuselo přežít a že ho nedokážeme zachránit. Každou smrt jsem prožívala jako osobní selhání. Strašně jsem tím trpěla. Ale právě zvířata mi ukázala novou perspektivu a naučila mě akceptovat přírodní zákony. Dodnes mě sice pořád hodně bolí, když o nějaké zvíře přijdu, jsem si už ale více vědomá své role v jeho životě. Dříve mě přemáhala zlost, ale tu jsem se naučila směřovat do jiných bitev.“

Zaparkovali jsme docela daleko od výběhu a dál se vydali pěšky. Přes keříky u cesty jsem zahlédl plot. Od naší první návštěvy tenkrát

se Sarou se to tu změnilo. Ted' stojí vedle plotu ošetřovna pro péči o vlky, uvnitř jsou kotce a pár menších hospitalizačních ohrádek.

Okolní krajina naopak vypadá pořád stejně, i když tentokrát moje návštěva připadla na zimu. V mírném svahu rostou mladé duby a pod ním se rozprostírá rozlehlá louka. Údolí ohraničují vzrostlé stromy jako taková předzvěst hlubšího lesa. Veškeré zvuky jako by také zamrzly. Další ohrady, odsud pár set metrů vzdušnou čarou, jako by už patřily do jiného světa.

Ted' už chápu, proč Elisa chtěla vlčí zónu zřídit právě tady. Nacházíme se na místě, kde se udržuje rovnováha mezi dvěma světy.

Elisa se ke mně otáčí a naznačuje mi, že mám zůstat potichu. Snažím se, abych při chůzi nebyl vůbec slyšet. Najednou zvedá ruku a zastavujeme se za nějakými stálezelenými keři. Pošilhávám skrz křoví. Oplocení vidím docela dobře. Je rozlehlé a ohraničuje úsek, který se táhne v mírném svahu, napůl je na něm les, napůl louka. Po vlčích ale ani vidu ani slechu. Jsem trochu zklamáný. Elisa prstem ukazuje na svůj nos a pak na mě. Ucítili můj pach.

„Bud' strašně smrdím, anebo mají vážně neuvěřitelně dobrý čich,“ pomyslím si. Od plotu jsme dobrých třicet metrů.

Čekáme dál. Mráz po chvíli začíná štípat. Tedy alespoň mě. Elisa se totiž zdá být vůči zimě imunní.

Najednou na okraji lesa zaregistruju pohyb. Je to tady. Máme tu vlka! Opatrně vylézá zpoza stromů s nastraženými ušima a rozcuchanou srstí. Stojíme sice nehnutě jako sochy, přesto upírá zrak přesně směrem k nám.

„Ares,“ šeptá mi Elisa. To je alfa samec smečky z Monte Adone. Jako správný vůdce se jako první vydává čelit nebezpečí, které

ohrožuje jeho rodinu. A teď zrovna to nebezpečí představuju já.

Opatrně vytahuju dalekohled a prohlížím si ho. Dospělý statný samec s výrazně nazrzlou srstí a čistě bílým krkem. Má mohutnou hlavu a pronikavý pohled. Všimnu si, že černé pruhy na předních nohou, typické pro italské vlky, moc patrné nejsou.

Po několika minutách přichází další. Elisa mi šeptá, že tohle je Lara, jeho partnerka. Je o něco mladší než Ares, poměrně drobná a má světlejší srst. Má výraznou bílou masku a bělavá srst se jí vyjímá i na hrudi. Z postoje vlčice lze odhadnout, že bude nejspíš plachá. Vychází z lesa a zase se vrací, na louce se zastavuje jen na okamžik. Naposledy se podívá naším směrem, pak odběhne a už se nevrátí.

Sledovat naživo vlka, jak předvádí své přirozené chování, nedůvěru a opatrnost, je nezapomenutelný zážitek. Chápu, že tato zvířata jsou zavřená za plotem, ale stejně mě to silně rozrušuje. Vlk ví, jak si získat hluboké uznání, jež v sobě nese obdiv i vrozený strach. Ten strach je samozřejmě bezdůvodný, ovšem obávám se, že nás vlastně neděsí ani tak jeho tesáky jako to, co mu čteme v očích. Zračí se v nich odraz divokého světa a soucítění s přírodou, na kterou jsme my lidé zanevřeli. Možná že vlk symbolizuje někoho, kým jsme byli, a už nejsme. Začínám přemýšlet o tom, že bychom místo strachu z vlků měli mít strach z toho, jak moc jsme se vzdálili své přirozenosti. Slunce plaše vrhá poslední paprsky do údolí, ještě než zapadne za siluetami hor. Ares s Larou zmizeli mezi stromy. Čekáme dál, ale žádný pohyb už nezaznamenáváme. Kolena mám ztuhlá a pokouším se změnit pozici. Moje nohy připomínají dva kusy ledu. Elisa moje nepohodlí zaregistruje a naznačí mi, abych zůstal, kde jsem. Zvedne se a vykročí směrem k plotu, zastaví se asi deset

metrů od plotu. V tu chvíli z lesa vykoukne jiný vlk. Mladý, s huňatou nahnědlou srstí. Jmenuje se Ulisse. Ve srovnání s ostatními má štíhlejší tělo, srst pokrývají tmavé skvrny, zejména na hrudi. Pyšní se protáhlým čenichem a nevýraznou maskou. Pomalu a se svěšeným ocasem kráčí k Elise. Sleduju ho dalekohledem a dochází mi, že mým směrem vrhá každou chvíli bojácné pohledy. Neunikne mi, že trochu šilhá. Elisa mi už vyprávěla, že právě proto je tak okouzlující. Ovšem její názory je potřeba brát s rezervou. Podle ní totiž třeba jejich pach, který sympaticky označuje jako *Eau de Loup*, „má nádhernou vůni skutečné přírody“. Dávám si za úkol „užít si ho“ při první možné příležitosti.

Za Ulissem se objeví čtvrtý vlk – Achille. Je stejně starý jako Ulisse, ale hřbetní hrbol má položený trochu níže a má tmavou srst, na níž vyniká bílá maska. Taký si ho prohlížím dalekohledem. Černé pruhy na předních nohou má dobře viditelné. Dostávají mě jeho oči se světle žlutým bělmem. Achille se na chvíli zastaví na okraji lesa, je nervózní. Nedůvěra vůči mému pachu je příliš silná, takže nakonec zase zmizí. Elisa se vrací zpět ke mně. „Wolfy se ani neukázal,“ šeptá mi trochu zklamaně. „Chtěla jsem ti ho taky představit. Je totiž moc hezký, víš. Má poměrně světlou srst a úžasnou hlavu. A ty jeho oči!“ povzdychne si. „Těma se ti dívá až do hloubi duše.“

Rukou ukáže na cestu, po které jsme přišli. Moje návštěva u výběhu je u konce. „Jdeme, už jsi je vyplašil až až.“